

การแก้ไขปัญหาให้นักศึกษาออกจากสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
RESOLVING STUDENT RESIGNATION ISSUES IN THE LAW DEPARTMENT, FACULTY OF
HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES, SAKON NAKHON RAJABHAT UNIVERSITY

วาสิณี ทองตาสี¹, ปาจารย์ สุริยาชัยวัฒน์ โนวงษ์², ดนัยณัฐ จิระวัฒนากุล³
Wasinee Tongtasi¹, Pajaree Suriyachaiwat Nowong², Danainut Jirawattanasomkul³

^{1,2,3}สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

^{1,2,3}Department of Law, Faculty of Humanities and Social Sciences, Sakon Nakhon Rajabhat University

*Corresponding Author's E-mail: maimoo36@gmail.com¹ Pajaree@snru.ac.th² Danainut@snru.ac.th³

Received: August 24, 2023

Revised: October 09, 2023

Accepted: October 15, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการลาออกของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร 2) เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการคงอยู่ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร โดยใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการจัดเวทีเสวนากับนักศึกษาและอาจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ รวมถึงเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยายพรรณนาจากข้อมูลเชิงสถิติ ประกอบกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่ม ข้อค้นพบของการวิจัย คือ อัตราค่าเฉลี่ยของนักศึกษาที่ลาออกระหว่างเรียนอยู่ที่ ร้อยละ 25.54 สาเหตุหลักคือ นักศึกษาต้องการทำงาน ส่วนสาเหตุประการรองลงมาคือ นักศึกษาย้ายสาขาไปเรียนสาขาอื่น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ พบว่า สาเหตุคือนักศึกษาเรียนกฎหมายไม่ไหวมีความยากกว่าเรียนสาขาวิชาอื่น ซึ่งการเรียนสาขาวิชานิติศาสตร์มีองค์วิชาซับซ้อนได้แก่ เนติบัณฑิตยสภา และสภาพความยากลำบากหลักสูตรอยู่ตามกฎหมายจึงไม่สามารถเปลี่ยนรูปแบบหลักสูตรโดยเฉพาะการสอบข้อเขียนตามกฎหมาย การวิจัยเสนอแนะแนวเสนอทางสาขาวิชานิติศาสตร์จัดกิจกรรมเพิ่มเติมให้กับนักศึกษา ได้แก่ 1) กิจกรรมฝึกเขียนตอบปัญหากฎหมายอย่างต่อเนื่อง 2) กิจกรรมติวข้อกฎหมายเพิ่มเติม 3) กิจกรรมการลงพื้นที่จริงและปรับใช้กับข้อกฎหมายจากกรณีจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่ นำไปสู่การทำงานวิจัยต่อไป เรื่องการปรับแนวทางการเรียนการสอนทางด้านนิติศาสตร์โดยการลงพื้นที่ที่กรณีศึกษาเพื่อลดปัญหาการลาออก

คำสำคัญ: การแก้ไขปัญหา; การลาออกกลางคัน; นักศึกษาลาออก; สาขาวิชานิติศาสตร์

Abstract

The research article aims to 1) study of the resignation problems of law students from Sakon Nakhon Rajabhat University and 2) To recommend the solution for law student persistence by using qualitative research methodology consisting of documentary research, in-depth interview, and focus groups with students and professors Law including relevant officials. Data were analyzed by using descriptive statistics together with information from interviews and focus groups. The findings of the research were the average rate of students dropping out during their studies at 25.54%. The main reason was that students wanted to work. Secondly, students moved to study in other departments. From the interviews, it was found that students could not study laws because the exams were more difficult than studying others. It mean that study law has the organization, including Thai Bar Association and the Lawyers Council regulates the curriculum, so the curriculum cannot be changed, especially the written legal examination. The research suggested that the Department of Laws organizes additional activities for students: 1. Activities to practice writing to answer legal questions continuously 2. Additional law study activities 3. Activities on field trips and adapting to legal issues from real cases up in the area lead to further research work. revising the approach to teaching and learning in law by fielding case studies to reduce the problem of dropout prevention.

Key words: Dropout prevention; Resolving; Resigned students; Law department

ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ประสบปัญหาการลาออกของนักศึกษาระหว่างเรียนโดยเฉลี่ยร้อยละ 25 – 30 และปัจจุบันยังคงมีอัตราเฉลี่ยอยู่เท่าเดิม ส่งผลต่องานประกันคุณภาพสาขาวิชาเรื่องการคงอยู่ของนักศึกษา ทั้งนี้สาขาวิชานิติศาสตร์มีรูปแบบการศึกษาเรียนรู้ที่แตกต่างจากศาสตร์วิชาอื่น กล่าวคือมีลักษณะเฉพาะตามที่องค์การวิชาชีพนักกฎหมายได้กำหนดไว้ซึ่งทางสาขาวิชานิติศาสตร์ได้รับการรับรองและควบคุมจากทางสภาทนายความและเนติบัณฑิตยสภาทำให้การวัดผลการเรียนรู้ต้องอยู่ภายใต้มาตรฐานวิชาชีพเพื่อให้สามารถนำวุฒิการศึกษาระดับนิติศาสตรบัณฑิตสมัครเข้าศึกษาต่อชั้นเนติบัณฑิตย์ (การศึกษากฎหมายระดับสูง) เพื่อประสิทธิ์ประสาทการศึกษานิติศาสตร์ และความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพทางกฎหมายโดยมีหลักสูตรตามแบบอย่างของสภาการศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาประเทศอังกฤษ และมติของเนติบัณฑิตยสภาสากลซึ่งเนติบัณฑิตยสภาไทยเป็นภาคีอยู่ และสมัครสอบวิชาชีพว่าความ (ตัวทนาย) ตามระเบียบสำนักกอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา ว่าด้วยการเป็นนักศึกษา การสอน การสอบไล่วินัยและมารยาท พ.ศ. 2507 ข้อ 8 การสอบข้อเขียนภาคหนึ่งและภาคสอง มีภาคละ 2 วัน วันละ 4 ชั่วโมง ตามลำดับภาคและกลุ่มวิชาต่อไปนี้

ภาคหนึ่งประกอบด้วย (1) กลุ่มวิชากฎหมายอาญา กฎหมายแรงงาน กฎหมายภาษีอากร กฎหมายรัฐธรรมนูญรวม 10 ข้อ และ(2) กลุ่มวิชากฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและกฎหมายการค้าระหว่างประเทศรวม 10 ข้อ ภาคสองประกอบด้วย (1) กลุ่มวิชาวิธีพิจารณาความแพ่ง กฎหมายล้มละลาย ระบบศาลและพระธรรมนูญศาลยุติธรรม และวิธีพิจารณาในศาลแขวงและศาลเยาวชนและครอบครัว รวม 10 ข้อ และ(2) กลุ่มวิชากฎหมายวิธี

พิจารณาความอาญา กฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรม การจัดทำเอกสารทางกฎหมายและวิชาว่าความและการถามพยานรวม 10 ข้อ

ดังนั้น การวัดความรู้กฎหมายต้องมีการเรียนการสอนตามรายวิชาของเนติบัณฑิตยสภาครบถ้วน และมีสอบเป็นการเขียนแบบอัตนัยที่ต้องบรรยายถึงข้อเท็จจริงประกอบกับข้อกฎหมายทำให้นักศึกษาที่ผ่านการเรียนและทดสอบแบบระบบปรนัยที่กากบาทตัวเลือกในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นนั้นปรับตัวกับการเรียนสาขานิติศาสตร์ไม่ได้ ซึ่งสาขาวิชานิติศาสตร์ไม่สามารถปรับแนวทางการทดสอบความรู้ได้ จึงมีความจำเป็นต้องหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาลาออกที่มีจำนวนมากถึง 30 เปอร์เซ็นต์ในชั้นปี 1 และ อีก 20 เปอร์เซ็นต์ในชั้นปี 2-4 โดยรวมนักศึกษาวิชานิติศาสตร์จบการศึกษา จะเหลือบัณฑิตเพียงร้อยละ 60-70 เท่านั้น (รายงานประกันคุณภาพสาขาวิชานิติศาสตร์ ปี 2557-2564) โดยการแก้ไขปัญหาดังกล่าวไม่กระทบต่อการเรียนการสอนของหลักสูตรตามมาตรฐานองค์การวิชาชีพดังกล่าว ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวส่งผลกระทบต่อประกันคุณภาพสาขาวิชานิติศาสตร์ในเรื่องความคงอยู่ของนักศึกษา และรวมถึงกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักเรียนที่ต้องการจะเข้าศึกษาและนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ในการศึกษาต่อ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเหตุปัจจัยที่ส่งผลต่อการคงอยู่ของนักศึกษาวิชานิติศาสตร์ดังกล่าวว่ามาจากสาเหตุใด และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยต้องคงรูปแบบการวัดผล การเรียนรู้ให้เป็นไปตามที่องค์การวิชาชีพกำหนดเพื่อให้การคงอยู่ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครมีจำนวนที่สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการลาออกของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
2. เพื่อสร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาลาออกของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1) ทฤษฎีของการจูงใจ (Theories of motivation) การที่นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์เลิกเรียนต่อส่วนหนึ่งมาจากการขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดเป้าหมายในการศึกษาต่อการสร้างแรงจูงใจในการเรียนวิชานิติศาสตร์จึงมีความจำเป็นที่ต้องศึกษาและนำมาปรับใช้กับแนวทางในการส่งเสริมนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ แรงจูงใจต่อพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลจากลักษณะในตัวบุคคลสภาพแวดล้อมซึ่งโดยทั่วไปไม่สามารถเรียนอย่างเต็มที่เสมอไป การจูงใจเพื่อให้เกิดการเรียนอย่างเต็มความสามารถจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจ พฤติกรรมของผู้ที่มีแรงจูงใจในใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีอยู่ 6 ลักษณะ (ฐาปาณีย์ นิเดระอะ, 2554, หน้า 14-15) ได้แก่ (1) กล้าเสี่ยงพอสมควร (Moderate risk-taking) ในเหตุการณ์ที่ต้องใช้ความสามารถโดยไม่ขึ้นอยู่กับการโชคชะตาจะมีการตัดสินใจที่เด็ดเดี่ยว ไม่ลังเล ต้องการงานที่มีความท้าทายยากลำบากพอสมควรเพราะมีความมั่นใจในความสามารถของตนเองเพราะการทำงานที่ยากสำเร็จจะนำมาซึ่งความพอใจ (2) ขยันขันแข็ง (Energetic) หรือชอบการกระทำแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่จะทำให้นักศึกษานั้นรู้สึกว่าคุณค่าตนประสบความสำเร็จมาเน่หากเพียรต่อสิ่งท้าทาย ซึ่งจะสามารถค้นคว้าหาวิธีการใหม่ ๆ ที่จะแก้ปัญหาให้สำเร็จลุล่วงไป (3) รับผิดชอบตนเอง (Individual responsibility) ผู้ที่มีความต้องการสัมฤทธิ์ผลสูงมักจะพยายามทำงานให้เสร็จเพื่อความพึงพอใจในตนเอง มิใช่หวังให้คนอื่นยกย่อง มีความต้องการเสรีภาพในการคิดและการกระทำ (4) ต้องการทราบแน่ชัดถึงผลการตัดสินใจของ

ตนเอง ไม่ใช่เกิดจากการคาดคะเนเอาเอง และพยายามพัฒนาตัวเองให้ดีกว่าเดิมเมื่อทราบผลการกระทำของตนเองนั้น เป็นอย่างไร (5) มีการทำงานหรือคาดการณ์ไวล่วงหน้า มีการวางแผนระยะยาว เพราะเล็งเห็นผลการไกล (6) มีทักษะในการจัดการระบบงาน (Organization skills) เป็นสิ่งที่ทำให้เพื่อมุ่งผลสัมฤทธิ์ให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

2) ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ทฤษฎีนี้บลูมมีความเชื่อว่าการเรียนการสอนที่จะประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นผู้สอนต้องกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน โดยบลูมได้แบ่งประเภทของพฤติกรรม 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านร่างกายและด้านจิตใจ (จิรายุทธ์ อ่อนศรี, 2561) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้เป็น 3 ด้าน ได้แก่ (1) พุทธิพิสัย (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านสมองเกี่ยวกับสติปัญญา ความรู้ ความคิด ความฉลาด ความสามารถในการคิดอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งมี 6 ระดับได้แก่ (1.1) ความรู้ความจำ คือ สามารถในการเก็บรักษาประสบการณ์และสามารถนำมาทบทวนเรื่องราวได้เหมือนได้บันทึกความจำเหล่านั้นไว้ (1.2) ความเข้าใจ คือ สามารถจับใจความสำคัญและสามารถตีความ แปลความ ขยายความ คติวิเคราะห์ หรือการกระทำอื่น ๆ (1.3) การนำความรู้ไปใช้ คือ ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์ ความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ (1.4) การวิเคราะห์ คือ ผู้เรียนสามารถคิด แยกแยะเรื่องราวต่าง ๆ และเห็นความสัมพันธ์ของส่วนที่มีความเกี่ยวข้องกัน (1.5) การสังเคราะห์ คือ ความสามารถในการประสานเรื่องราวต่าง ๆ อย่างมีระบบ เพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีสมบูรณ์และดีกว่าเดิม สามารถถ่ายทอดความคิดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ง่าย มีการกำหนดแผนวิธีการดำเนินงานที่จะสร้างเป็นแนวคิด รูปแบบใหม่ (1.6) การประเมินค่า คือ ความสามารถในการตัดสินใจ ประเมิน หรือสรุปคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ อย่างมีกฎเกณฑ์ที่เหมาะสม (2) จิตพิสัย (Affective Domain) ความรู้สึก ค่านิยม ทศนคติ ความเชื่อ หรือคุณธรรมซึ่งพฤติกรรมด้านนี้ไม่ได้เกิดขึ้นทันที ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม และสอดแทรกสิ่งดีงามจะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนเปลี่ยนไปในแนวทางที่พึงประสงค์ได้ ประกอบด้วย พฤติกรรมย่อย 5 ระดับดังนี้ (2.1) การรับรู้ คือ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นต่อปรากฏการณ์ หรือสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วจะแสดงออกมาในรูปของความรู้สึก (2.2) การตอบสนอง คือ การกระทำที่แสดงออกมาในรูปของความเต็มใจ ยินยอมและพอใจต่อสิ่งเร้านั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองที่เกิดจากการเลือกสรร (2.3) การเกิดค่านิยม คือ การเลือกปฏิบัติในสิ่งที่สังคมยอมรับและนับถือในคุณค่านั้น ๆ หรือปฏิบัติตามในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจนกลายเป็นความเชื่อแล้วเปลี่ยนเป็นทัศนคติที่ดี (2.4) การจัดระบบ คือ การสร้างแนวคิด จัดระบบของค่านิยมที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความสัมพันธ์ ถ้าเข้ากันได้ก็ยึดถือกันต่อไป ถ้าขัดแย้งกันค่านิยมใหม่ก็จะยกเลิกค่านิยมเก่าไป (2.5) บุคลิกภาพ คือ การนำค่านิยมแสดงออกเป็นพฤติกรรมจนเป็นนิสัยประจำตัว จะเกี่ยวกับความรู้สึกจิตใจที่จะรับรู้จากสิ่งแวดล้อม และพัฒนาเป็นความคิด อุดมคติซึ่งเป็นการควบคุมทิศทางของพฤติกรรมของคน และ (3) ทักษะพิสัย (Psychomotor domain) เป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความสามารถในการปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วชำนาญ แบ่งเป็น 5 ชั้น ดังนี้ (3.1) การรับรู้ คือ การให้ผู้เรียนได้รับรู้หลักการปฏิบัติที่ถูกต้อง (3.2) กระทำตามแบบ หรือคำชี้แนะ คือ พฤติกรรมที่ผู้เรียนพยายามฝึกตามแบบที่ตนสนใจ (3.3) การหาความถูกต้อง คือ พฤติกรรมที่สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องอาศัยเครื่องชี้แนะ เมื่อได้กระทำซ้ำแล้ว ก็พยายามหาความถูกต้องในการปฏิบัติ (3.4) การกระทำอย่างต่อเนื่องหลังจากเลือกรูปแบบที่เป็นของตนเองและกระทำอย่างต่อเนื่องจนเกิดความชำนาญ (3.5) การกระทำอย่างเป็นธรรมชาติ คือ พฤติกรรมที่เกิดจากการกระทำอย่างต่อเนื่องจนเป็นธรรมชาติแล้วคล่องว่องไวเป็นอัตโนมัติมีความสามารถระดับสูง

3) แนวทางการจัดการปัญหาความเครียดด้านการเรียน การเรียนสาขาวิชานิติศาสตร์ที่มุ่งเน้นด้านวิชาการตามหลักเกณฑ์ขององค์วิชาชีพจึงทำให้นักศึกษาต้องอ่านหนังสือท่องประมวลกฎหมายเป็นจำนวนมากประกอบกับวิธีการสอบที่ต้องเขียนบรรยายองค์ความรู้กฎหมายปรับเข้ากับข้อเท็จจริงส่งผลให้นักศึกษาเกิดความเครียดในการเรียนจนเป็นสาเหตุหนึ่งที่นักศึกษาลาออกจากความยากของเนื้อหาวิชา ความเครียดจึงเป็นภาวะของร่างกายและจิตใจตอบสนองต่อสิ่งที่มาคุกคาม ทำให้เกิดความกดดัน ความทุกข์ และไม่สบายใจทำให้เกิดการปรับตัวต่อสิ่งคุกคามนั้น ๆ (กฤติยา แก้วมณี, 2562) เพื่อรักษาสสมดุลโดยแสดงออกมาเป็นการลาออกจากสาขาวิชานิติศาสตร์ให้พ้นจากความกดดันและสิ่งคุกคามต่าง ๆ นอกจากนี้ Lazarus (1999) ได้แบ่งวิธีการจัดการความเครียดเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ 1) การจัดการความเครียดโดยมุ่งแก้ปัญหา มีการวางแผนหาวิธีการต่าง ๆ ในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีการตั้งเป้าหมายในการแก้ปัญหาและกระทำไปตามขั้นตอน มีการวิเคราะห์ปัญหาเพื่อให้การแก้ไขปัญหามีผลดี การพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ให้ดีขึ้น เช่น การพยายามคิดหาวิธีแก้ไขตามประสบการณ์ในอดีต ปรีกษาหรือผู้ทรงที่มีความรู้ด้านการจัดการหลักสูตร เป็นต้น 2) การจัดการความเครียดโดยมุ่งเน้นอารมณ์ เลือกใช้วิธีการจัดการความเครียดที่จะช่วยควบคุม ปรับอารมณ์ ความรู้สึกโดยมุ่งลดความไม่สบายใจ เป็นการรักษาสสมดุลทางจิตใจ เช่น การใช้กิจกรรมนอกห้องเรียน การลงพื้นที่กรณีศึกษา เป็นต้น (กฤติยา แก้วมณี และเพ็ญอรุณ ปรดีดิลก, 2562) เมื่อนำมาปรับกับการเรียนการสอนวิชานิติศาสตร์เพื่อลดอัตรานักศึกษาที่ลาออกจากแนวทางการเรียนนิติศาสตร์ที่ก่อให้เกิดความเครียด

4) ปัจจัยการออกกลางคันของนักศึกษา การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเพราะการศึกษา คือ กลไกโดยตรงต่อการพัฒนามนุษย์และสังคม หากคนไทยได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ ก็จะทำให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้า มหาวิทยาลัยมีบทบาทในการพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพจากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ปัญหาการลาออกกลางคันของผู้เรียนอาจมีสาเหตุจากความเบื่อหน่าย ความเครียด การทะเลาะวิวาท ติดเพื่อน ติดยาเสพติด และตั้งครุภังค์ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น (พิชญาดา พันผา, 2563) และกรณีศึกษาที่อ้างจากพิชญาดา พันผา จะนำมาปรับเข้ากับกรณีสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดังต่อไปนี้ ฐานิตา ลอยวิรัตน์และคณะ (2558) ได้ศึกษาพบว่าสาเหตุการออกกลางคันเนื่องจากนักศึกษาต้องการศึกษาต่อสถาบันอื่นมากที่สุด รองลงมาคือ ไม่ถนัดสาขาวิชาที่เรียน สมพร ฉั่วสกุล และคณะ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยการออกกลางคันของนักศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตตรวจราชการที่ 7 พบว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัยได้แก่ ด้านส่วนตัวของนักศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และด้านสภาพครอบครัว ส่วนปัจจัยอื่น ๆ คือ ด้านครูผู้สอน ด้านสถานศึกษา และด้านสภาพแวดล้อม สุภาพร อัครโวจน์ (2549) ศึกษาการออกกลางคันของนักศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ พบว่าองค์ประกอบด้านนักศึกษาขาดการวางแผนการเรียนที่ดี ด้านทัศนคติต่อรายวิชา เนื้อหารายวิชาไม่เหมาะสมกับระดับความรู้ของผู้เรียน และหลักสูตรไม่ตรงตามความต้องการของผู้เรียน ส่วนความคิดเห็นของอาจารย์เห็นว่าคุณภาพนักศึกษาที่รับเข้ามามีพื้นฐานความรู้ไม่ดีเมื่อมีปัญหาไม่ถามอาจารย์ นอกจากนี้ยังมี ธีรณัฐพิชชา ท่วมทับ และคณะ (2563) สาเหตุการออกกลางคันของนักศึกษากลุ่มเสี่ยงทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมและขาดเรียนมาจนหมดสิทธิ์สอบ 2) รายได้ของครอบครัวไม่เพียงพอหรือต้องช่วยผู้ปกครองประกอบอาชีพ 3) กฎระเบียบข้อบังคับของวิทยาลัยเคร่งครัดเกินไป 4) การติดตามช่วยเหลือให้

คำปรึกษา และการออกเยี่ยมบ้านนักศึกษามีน้อยไป 5) มีแหล่งวัสดุ แหล่งอบายมุขอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้ง่ายต่อการกระทำผิด 6) สาขาวิชามีเครื่องมือเครื่องจักรสำหรับฝึกทักษะช่างอุตสาหกรรม และสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ปัญหาการคงอยู่ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครที่ส่งผลกระทบ ต่องานประกันคุณภาพของสาขาวิชานิติศาสตร์ และส่งผลต่อภาพลักษณ์ด้านลบต่อสาขาวิชานิติศาสตร์ เมื่อนำแนวคิดการเรียนรู้กฎหมาย มาประกอบกับบริบทของสาขาวิชานิติศาสตร์ จัดทำข้อเสนอแนะกิจกรรมที่จัดส่งเสริมพัฒนาศักยภาพให้นักศึกษา ทั้งด้านการเตรียมความพร้อม การเขียนตอบข้อสอบ และการอ่านตัวบทกฎหมาย เพื่อจะทำให้การคงอยู่ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มีอัตราที่สูงขึ้นในอนาคต

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเกี่ยวกับเหตุปัจจัยในการลาออกของเรียนของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์จึงมีการเก็บข้อมูลจากเอกสารและจากประชากร โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจะไม่ใช้สถิติเพราะข้อมูลที่ได้มาไม่สามารถคำนวณได้ ข้อมูลที่ได้จะเป็นข้อมูลเชิงความคิดเห็น ความรู้สึกหรือทัศนคติ (สุนีย์ มัลลิกะมาส, 2560, หน้า 91)

ประชากรเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยสัมภาษณ์กลุ่มต่าง ๆ จำนวน 55 คน ได้แก่
- นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ที่ลาออก จำนวน 5 คน ในช่วงระยะเวลา ปีการศึกษา 2563-2566 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่หลักสูตรนิติศาสตร์ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรที่ปรับปรุงมาเมื่อปี 2563 เพื่อเตรียมในการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ในปี 2567

- นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ที่ศึกษาอยู่ ได้แก่ ชั้นปีละ 10 คน รวม 4 ชั้นปี จำนวน 40 คนในช่วงระยะเวลา ปีการศึกษา 2563-2566 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่หลักสูตรนิติศาสตร์ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรที่ปรับปรุงมาเมื่อปี 2563 เพื่อเตรียมในการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ในปี 2567

- อาจารย์ ได้แก่ อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ 5 คน ในช่วงระยะเวลา ปีการศึกษา 2563-2566 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่หลักสูตรนิติศาสตร์ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรที่ปรับปรุงมาเมื่อปี 2563 เพื่อเตรียมในการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ในปี 2567

- เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการดำเนินงานประกัน ของแต่ละคณะ จำนวน 5 คน ในช่วงระยะเวลา ปีการศึกษา 2563-2566 ซึ่งเป็นระยะเวลาที่หลักสูตรนิติศาสตร์ได้ดำเนินการใช้หลักสูตรที่ปรับปรุงมาเมื่อปี 2563 เพื่อเตรียมในการปรับปรุงหลักสูตรใหม่ในปี 2567

2. กลุ่มเป้าหมายในการจัดเวทีเสวนา (Co-design) ได้แก่ ประชุมระดมความคิดเห็นในการหาคำตอบระหว่างเจ้าหน้าที่ อาจารย์และนักศึกษา ซึ่งกลุ่มประชากรนักศึกษาจะไม่เข้ากับกลุ่มที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก แต่กลุ่มอาจารย์และเจ้าหน้าที่จะเป็นกลุ่มเดียวกันกับที่ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งไม่มีผลเพราะประเด็นสำคัญจะเป็นการหาแนวทางร่วมกันระหว่างอาจารย์ เจ้าหน้าที่และนักศึกษา ไม่ได้เกิดจากความคิดเห็นส่วนบุคคล ดังเช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก กลุ่มเป้าหมายจำนวน 50 คน ประกอบด้วย นักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ ชั้นปีละ 10 คน รวม 40 คน อาจารย์สาขาวิชานิติศาสตร์ 5 คน เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไปคณะมนุษยศาสตร์ฯ 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) การวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัยเกี่ยวกับการลาออกของนักศึกษา เอกสาร มาตรฐานคุณภาพงานประกันสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร (มคอ.7) และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พรบ. เนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507 ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507 และข้อบังคับสภานายความว่าด้วยการฝึกอบรมิชิว่าความ พ.ศ. 2529 2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากสัมภาษณ์กลุ่มต่าง ๆ จำนวน 55 คน ผ่านการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจากผู้มีส่วนได้เสียในสาขาวิชานิติศาสตร์จากการลดลงของนักศึกษา โดยอาจารย์คัดเลือกจากอาจารย์ประจำหลักสูตร ผู้รับผิดชอบในหลักสูตรนิติศาสตร์บัณฑิต นักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปีจากหัวหน้าห้อง รองหัวหน้าห้องและนักศึกษาอาสาสมัครที่ยินดีเข้าร่วมโครงการอีกชั้นปีละ 8 คน นักศึกษาที่ลาออกไปด้วยเหตุต่าง ๆ และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการทั่วไป และนักวิชาการศึกษาคณะมนุษยศาสตร์

และสังคมศาสตร์ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา และ 3) การจัดเวทีเสวนา (Co-design) ประชุมระดมความคิดเห็นในการหาคำตอบระหว่างเจ้าหน้าที่ อาจารย์และนักศึกษาที่มีส่วนได้เสียในการคงอยู่ของนักศึกษาจากการคัดเลือกเฉพาะเจาะจงจากผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงจากการลาออกของนักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ จำนวน 50 คน โดยการแบ่งกลุ่มเฉพาะ ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาขานิเทศศาสตร์ และเจ้าหน้าที่ดูแลดำเนินงานประกันคุณภาพ และกิจการนักศึกษา อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขานิเทศศาสตร์ และนักศึกษาตัวแทนแต่ละชั้นปี เมื่อกลุ่มเฉพาะเสร็จสิ้น จะทำการแบ่งกลุ่มอีกครั้งแบบคละกันทั้งเจ้าหน้าที่ อาจารย์และนักศึกษา ระดมความคิดเห็นแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอัตราการลดลงของนักศึกษาสาขานิเทศศาสตร์ และนำความเห็นของแต่ละกลุ่มมาทำสรุปรวมกันซึ่งจะได้ความเห็นจากมุมมองต่าง ๆ ทั้งเหมือนและแตกต่างกัน ประชากรและตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังต่อไปนี้ 1) หลังจากผู้วิจัยได้รับการรับรองโครงการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการจริยธรรมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้ยื่นเรื่องต่อคณะมนุษยศาสตร์เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการขอสัมภาษณ์เก็บข้อมูล จำนวน 55 คน 2) ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและลงพื้นที่เข้าพบอาสาสมัครเพื่อชี้แจงข้อมูลรายละเอียดโครงการวิจัย และขอคำถามในการสัมภาษณ์ เป็นการสัมภาษณ์ด้วยวาจาเป็นการส่วนตัวโดยใช้เวลาประมาณ 15-20 นาที 3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยจะรักษาความลับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และข้อมูลของการให้สัมภาษณ์ไม่ให้ระบุเจาะจงถึงตัวผู้ให้สัมภาษณ์ได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากเวทีรวมออกแบบและเวทีรับฟังความคิดเห็น โดยมีขั้นตอนดังนี้ 1) หลังจากผู้วิจัยได้รับการรับรองโครงการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการจริยธรรมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยได้ยื่นเรื่องต่อคณะมนุษยศาสตร์เพื่อออกหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการขอเก็บข้อมูลเพื่อขอความร่วมมือผู้มีส่วนได้เสียใน จำนวน 50 คน 2) ดำเนินการประสานงานอาคารสถานที่และบุคลากรจัดเตรียมสถานที่จัดทำเวทีสนทนากลุ่ม และดำเนินการนัดเวลากับอาสาสมัครในวันเวลาที่เหมาะสม 3) ชี้แจงรายละเอียดโครงการ ประเด็นแลกเปลี่ยนพูดคุยเสวนา โดยจะทำการแบ่งกลุ่มเฉพาะในการให้ข้อมูลเมื่อเสร็จแล้วเปลี่ยนเป็นกลุ่มผสมโดยให้ประชากรกลุ่มเฉพาะสลับไปอยู่กลุ่มอื่น ซึ่งใช้เวลาต่อกลุ่มเสวนา ครั้งละไม่เกิน 2 ชั่วโมง และ 4) ผู้วิจัยจะรักษาความลับของผู้ให้ข้อมูล โดยการให้ข้อมูลจะเป็นการทำในนามของกลุ่มเฉพาะหรือกลุ่มผสมในการให้ข้อมูลจะไม่มีการระบุถึงตัวตนของผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) จากข้อมูลที่ได้จากสถิติ วิเคราะห์กับวิจัยเอกสารทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการลาออกของนักศึกษาระหว่างเรียนเพื่อแสดงถึงแนวโน้มไม่ใช้เกิดจากการอธิบายตามความรู้สึกของผู้วิจัยและข้อกฎหมายที่เป็นกรอบขององค์วิชาชีพ ประกอบกับกับบริบทของสาขานิเทศศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครที่ได้จากข้อมูลจากบทสัมภาษณ์ และข้อมูลจากเวทีนำมาวิเคราะห์กับแนวทางการแก้ไขอันเป็นการผ่านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียจากปัญหจำนวนนักศึกษาที่ลดน้อยลง ภายใต้บริบทของสาขานิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เพื่ออธิบายถึงสภาพปัญหาศึกษาแนวทางที่จะนำมาแก้ไขในปัญหาเฉพาะ (จุมพล หนีพานิซ, 2561, หน้า 32-33)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาและสาเหตุของการลาออกของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ดังนี้

1.1 ปัญหาการลาออกระหว่างเรียนของสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร มีอัตราค่าเฉลี่ยของนักศึกษาที่ลาออกระหว่างเรียนอยู่ที่ ร้อยละ 25.54 ซึ่งส่งผลกระทบต่องานประกันคุณภาพสาขาวิชาและภาพลักษณ์ของสาขาวิชา โดยแบ่งตามระดับชั้นปีดังนี้ นักศึกษาที่ออกระหว่างเรียนชั้นปีที่ 1 เป็นจำนวน 19 คน คิดเป็น 16.5% จากจำนวนกลุ่มเป้าหมายชั้นปี 1 ทั้งหมด 115 คน นักศึกษาที่ออกระหว่างเรียนชั้นปีที่ 2 เป็นจำนวน 37 คน คิดเป็น 34.9% จากจำนวนกลุ่มเป้าหมายชั้นปี 2 ทั้งหมด 106 คน นักศึกษาที่ออกระหว่างเรียนชั้นปีที่ 3 เป็นจำนวน 14 คน คิดเป็น 15.5% จากจำนวนกลุ่มเป้าหมายชั้นปี 3 ทั้งหมด 90 คน และนักศึกษาที่ออกระหว่างเรียนชั้นปีที่ 4 เป็นจำนวน 35 คน คิดเป็น 35% จากจำนวนกลุ่มเป้าหมายชั้นปี 4 ทั้งหมด 100 คน

จากการสนทนากลุ่ม โดยมีผู้มีส่วนได้เสียและประชุมระดมความคิดเห็นในการหาคำตอบระหว่างเจ้าหน้าที่ อาจารย์และนักศึกษาโดยแบ่งกลุ่มละกันระหว่างนักศึกษา อาจารย์และเจ้าหน้าที่ แบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม พบว่า ปัญหาในการเรียนนิติศาสตร์นั้นมีแต่การบรรยายข้อกฎหมายซึ่งเข้าใจได้ยากเนื่องจากได้เห็นเพียงแค่ตัวหนังสือเท่านั้น ทั้งกรณีศึกษาต่าง ๆ นักศึกษาไม่ได้ประสบการณ์ด้วยตนเองจึงยากต่อการจินตนาการคิดให้เข้าตามกรอบของตัวบทกฎหมาย ประกอบกับตัวบทกฎหมายนั้นมีการเขียนที่ต้องตีความยากซับซ้อน และต้องใช้คำพิพากษาของศาลมาประกอบในการตีความอีกมากมาย ทั้งนี้การเรียนการสอนของสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยฯ อาจารย์แต่ละท่านมีแนวทางการสอนและแนวทางในการตรวจข้อสอบที่แตกต่างกันแม้จะมีธงกฎหมายที่ชัดเจนแต่มาตรฐานของอาจารย์แต่ละท่านในการกำหนดให้คะแนนต่างกัน ประกอบกับการเรียนการสอนนิติศาสตร์นั้นถูกกำกับโดยองค์การวิชาชีพ ได้แก่ เนติบัณฑิตยสภา และสหภาพนายความ ทำให้การปรับเปลี่ยนแนวทางการเรียนการสอน รวมถึงลักษณะของการสอบข้อเขียนเป็นไปได้ไม่ได้

ดังนั้น ปัญหาดังกล่าวข้างต้นทำให้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์การเรียนนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครว่าเป็นสาขาที่ยากทำให้นักศึกษาที่ต้องการจะเรียนเลือกที่จะเรียนสาขาอื่นที่ง่ายมากกว่า ประกอบกับทัศนคติของนักศึกษาบางส่วนที่บอกว่าต้องการเรียนให้จบเพื่อแค่เอาใบปริญญาเท่านั้น ไม่ได้ต้องการมาเจอกับการเรียนที่ยาก นักศึกษาบางส่วนย้ายสถานศึกษาไปเพราะคิดว่าสถาบันอื่นจะสำเร็จง่ายกว่า ทำให้อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาลดลง แม้ว่าภาพลักษณ์จะปรากฏว่าการเรียนนิติศาสตร์ยาก แต่ภาพลักษณ์ความสำเร็จของนักศึกษาที่จบไปก็เป็นที่น่าประจักษ์ว่า มีงานทำเกือบ 100 % รับราชการในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ มากมายเช่นกันจึงสรุปได้ว่า แม้อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาจะลดลงทำให้เกิดภาพที่มามีเรียนสาขาวิชานิติศาสตร์ยากหรือมาเรียนแล้วยากจนย้ายไปเรียนสาขาอื่น แต่สาขาวิชานิติศาสตร์ได้มีภาพลักษณ์ความสำเร็จของบัณฑิตที่จบไปไม่น้อยไปกว่ากัน จึงไม่ส่งผลกระทบต่อความคงอยู่ของสาขาวิชานิติศาสตร์มากนัก ถ้าหากทำให้อัตราการลาออกระหว่างเรียนของนักศึกษาลดลงแล้วยังจะทำให้สาขาวิชานิติศาสตร์มีความเข้มแข็งมากขึ้น

1.2 สาเหตุการลาออกระหว่างเรียน มีดังนี้ 1) ลาออกไปทำงาน จำนวน 23 คน 2) ย้ายไปเรียนสาขาวิชาอื่น จำนวน 22 คน 3) ลาออกก่อนเปิดภาคเรียน จำนวน 18 คน 4) พ้นสภาพนักศึกษาไม่ลงทะเบียนเรียน จำนวน 11 คน 5) ย้ายไปเรียนมหาวิทยาลัยอื่น จำนวน 10 คน 6) พ้นสภาพเพราะเกรดเฉลี่ยไม่ถึงเกณฑ์ จำนวน 9 คน 7) สอบติดตำรวจ จำนวน 6 คน 8) ลาออกโดยไม่ทราบสาเหตุ จำนวน 5 คน และ 9) สอบติดทหาร จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 105 คน

สำหรับสาเหตุที่สำคัญ คือ นักศึกษามีความต้องการการทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่มีสถานะไม่พร้อม ซึ่งประเด็นนี้สาขาวิชาไม่สามารถแก้ไขได้เนื่องจากเหตุปัจจัยมาจากทางครอบครัวของนักศึกษา สาเหตุประการรองลงมา คือ นักศึกษาย้ายสาขาไปเรียนสาขาอื่น ซึ่งจากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ย้ายไปเรียนสาขาอื่น พบว่า สาเหตุคือนักศึกษาเรียนกฎหมายไม่ไหวมีความยากกว่าเรียนสาขาวิชาอื่น ซึ่งการเรียนสาขาวิชานิติศาสตร์มีองค์ทฤษฎีซับซ้อนได้แก่ เนติบัณฑิตยสภา และสภาพนายความกำกับหลักสูตรอยู่ตามพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507 ประกอบกับ ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507 และ ข้อบังคับสภาพนายความว่าด้วยการฝึกอบรมวิชาว่าความ พ.ศ. 2529 ทำให้การปรับเปลี่ยนรายวิชา รูปแบบการประเมินผลโดยข้อสอบเขียนไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ กรณีศึกษาลาออกก่อนเปิดภาคเรียน พบว่า นักศึกษาได้ลาออกก่อนที่จะเริ่มเรียนในชั้นปี 1 ซึ่งไม่สามารถทราบสาเหตุได้เนื่องจากยังไม่ได้พบนักศึกษา กรณีนักศึกษาพ้นสภาพเนื่องจากไม่ลงทะเบียนเรียนพบว่า นักศึกษาบางคนไม่ได้มาชำระค่าลงทะเบียนเรียนจากความพร้อมของที่บ้าน บางกรณีผู้ปกครองได้ให้เงินมาชำระค่าเทอมแต่กลับไม่นำมาชำระทำให้เลยกำหนดเวลาไม่สามารถลงทะเบียนเรียนได้ ซึ่งบางกรณีได้มาทำเรื่องพักการเรียนในเทอมที่ไม่ได้ชำระค่าเทอมไว้ ส่วนกรณีย้ายไปเรียนมหาวิทยาลัยอื่นนั้น พบว่านักศึกษาบางส่วนย้ายไปเรียนในสถาบันที่ตนตั้งใจไว้แต่แรก บางส่วนย้ายไปเรียนในที่ที่ครอบครัวย้ายไปทำงานเป็นต้น และในกรณีที่ลาออกโดยไม่ทราบสาเหตุนั้น พบว่าไม่สามารถติดต่อนักศึกษาได้ และไม่มีเพื่อนนักศึกษาค้นในติดต่อได้จึงไม่ทราบถึงสาเหตุในการลาออกกระหว่างเรียน

นอกจากนี้ จากการสนทนากลุ่มเฉพาะเกี่ยวกับสาเหตุในการลาออก หรือย้ายสาขา ของสาขาวิชานิติศาสตร์ พบว่า สาเหตุหลัก ได้แก่ นักศึกษาเรียนสาขาวิชานิติศาสตร์ไม่ไหวเพราะความยากของเนื้อหาวิชาที่ถูกระบุกำหนดมาโดยองค์ทฤษฎีที่ที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ สาเหตุรองลงมา ได้แก่ การลาออกก่อนเปิดภาคเรียน นักศึกษาได้มาลงสมัครเรียนไว้แต่เมื่อเปิดภาคเรียนไม่มารายงานตัวเนื่องจากได้สถาบันอื่นหรือสาขาวิชาอื่นที่ตนเลือกไว้แล้ว นักศึกษาบางส่วนขาดความพร้อมทางบ้านจึงไม่เรียนและไปทำงาน นักศึกษาบางคนตั้งครรหระหว่างเรียนไม่ประสงค์เรียนต่อ แต่ก็มีนักศึกษาส่วนหนึ่งที่สอบติดข้าราชการตำรวจทหาร

2. ผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาคงอยู่ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบผลดังนี้

2.1 แนวทางการแก้ไขปัญหาคงอยู่ของนักศึกษา ปัจจุบัน ทางสาขาวิชานิติศาสตร์ได้มีแนวทางแก้ไขปัญหานักศึกษาที่สอบตกในรายวิชาของสาขาโดยให้มีการสอบแก้ 1 ครั้ง และมีการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนเรียนให้กับนักศึกษาในการเขียนตอบปัญหาข้อกฎหมายแต่ยังไม่พอต่อการฝึกเขียนตอบ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอยให้คำชี้แนะในการเรียน ข้อเสนอแนะให้มีการจัดติวให้กับนักศึกษานอกเวลา หรือปรับรูปแบบการสอบให้มีการสอบกลางภาคกับปลายภาค หรือจัดให้มีการทดสอบก่อนสอบจริงเพื่อให้นักศึกษาเตรียมตัวได้ถูกทาง หรือปรับรูปแบบการให้คะแนนในชั้นเรียน

2.2 แนวทางส่งเสริมการเรียนนิติศาสตร์ที่เหมาะสม เสนอแนะให้มีการจัดติวให้กับนักศึกษานอกเวลา หรือปรับรูปแบบการสอบให้มีการสอบกลางภาคกับปลายภาค หรือจัดให้มีการทดสอบก่อนสอบจริงเพื่อให้นักศึกษาเตรียมตัวได้ถูกทาง หรือปรับรูปแบบการให้คะแนนในชั้นเรียน หรือจัดโครงการให้นักศึกษาฝึกเขียนข้อกฎหมายในชั้นปี 1 เทอม 1 และมีการติดตามผลการดำเนินงานการพัฒนาการเรียนการสอน นอกจากนี้ สาขาวิชานิติศาสตร์ควรมีห้องสมุดเฉพาะทางกฎหมายที่รวบรวมคำพิพากษา หรือตำรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายที่เรียนโดยตรง รวมถึงหนังสือที่สามารถใช้อ่าน

ในระดับการศึกษากฎหมายชั้นสูงทั้งชั้นเนติบัณฑิต สถาปนาคณาจารย์ เป็นต้น ควรมีห้องให้นักศึกษาปรึกษาหารือข้อกฎหมาย ทำงานร่วมกันโดยใช้เสียงได้ ต้องการให้ทางสาขาวิชามีการรวบรวมข้อสอบเก่าในแต่ละรายวิชาให้นักศึกษาสามารถฝึกทำ ดังนั้น กรณีนักศึกษาที่ลาออกจากสาขาวิชานิติศาสตร์จากเหตุการณ์เรียนกฎหมาย สาขาวิชาควรต้องจัดกิจกรรมเพื่อเพิ่มทักษะในการเรียนสาขาวิชานิติศาสตร์ให้กับนักศึกษา หรือเพิ่มกิจกรรมประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้มีแนวทางการเรียนการสอนที่หลากหลายมากยิ่งขึ้นและสร้างความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของรายวิชาโดยง่าย

การอภิปรายผล

เมื่อนำผลการวิจัยที่ค้นพบนำมาตอบกับวัตถุประสงค์งานวิจัย ได้แก่

1. ศึกษาปัญหาการลาออกของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร พบสาเหตุประการสำคัญ คือ นักศึกษามีความต้องการการทำงานเพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่มีสถานะไม่พร้อม สาเหตุประการรองลงมา คือ นักศึกษาย้ายสาขาไปเรียนสาขาอื่น ซึ่งจากการสัมภาษณ์นักศึกษาที่ย้ายไปเรียนสาขาอื่น พบว่า สาเหตุคือนักศึกษาเรียนกฎหมายไม่ไหวมีความยากกว่าเรียนสาขาวิชาอื่น ซึ่งการเรียนสาขาวิชานิติศาสตร์มีองค์ความรู้วิชาชีพ ได้แก่ เนติบัณฑิตยสภา และสถาปนาคณาจารย์กำกับหลักสูตรอยู่ตามพระราชบัญญัติเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507 ประกอบกับ ข้อบังคับเนติบัณฑิตยสภา พ.ศ. 2507 และ ข้อบังคับสถาปนาคณาจารย์ว่าด้วยการฝึกอบรมวิชาว่าความ พ.ศ. 2529 ทำให้การปรับเปลี่ยนรายวิชา รูปแบบการประเมินผลโดยข้อสอบเขียนไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ กรณีนักศึกษาลาออกก่อนเปิดภาคเรียน พบว่า นักศึกษาได้ลาออกก่อนที่จะเริ่มเรียนในชั้นปี 1 ซึ่งไม่สามารถทราบสาเหตุได้เนื่องจากยังไม่ได้พบนักศึกษากรณีนักศึกษาพ้นสภาพเนื่องจากไม่ลงทะเบียนเรียนพบว่า นักศึกษาบางคนไม่ได้มาชำระค่าลงทะเบียนเรียนจากความพร้อมของทางบ้าน บางกรณีผู้ปกครองได้ให้เงินมาชำระค่าเทอมแต่กลับไม่นำมาชำระทำให้เลยกำหนดเวลาไม่สามารถลงทะเบียนเรียนได้ ซึ่งบางกรณีได้มาทำเรื่องพักการเรียนในเทอมที่ไม่ได้ชำระค่าเทอมไว้ ส่วนกรณีย้ายไปเรียนมหาวิทยาลัยอื่นนั้น พบว่านักศึกษาบางส่วนย้ายไปเรียนในสถาบันที่ตนตั้งใจไว้แต่แรก บางส่วนย้ายไปเรียนในที่ที่ครอบครัวย้ายไปทำงานเป็นต้น และในกรณีที่ลาออกโดยไม่ทราบสาเหตุนั้น พบว่าไม่สามารถติดต่อนักศึกษาได้ และไม่มีเพื่อนนักศึกษาค้นในติดต่อได้จึงไม่ทราบถึงสาเหตุในการลาออกระหว่างเรียน และ

2. สร้างแนวทางการแก้ไขปัญหาคงอยู่ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครโดยการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสียซึ่งผลการวิจัยพบว่าแนวทางแก้ไขปัญหาคงอยู่ของนักศึกษาระหว่างเรียน ได้แก่

- (1) จัดกิจกรรมโครงการให้นักศึกษาฝึกเขียนตอบปัญหากฎหมายอย่างต่อเนื่อง
- (2) จัดกิจกรรมติวข้อกฎหมายเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาในช่วงเวลาว่างเพิ่มเติม
- (3) มีกิจกรรมการลงพื้นที่ให้ได้เห็นถึงสภาพปัญหาข้อกฎหมายที่แท้จริงและปรับใช้กับข้อกฎหมายจากกรณีจริงที่เกิดขึ้นในพื้นที่
- (4) จัดให้มีการทดสอบก่อนที่จะมีการสอบจริง หรือให้มีแบ่งการสอบกลางภาคและปลายภาค

สรุปผลการพิสูจน์สมมติฐานการวิจัย ได้ว่า คำตอบที่ได้มาเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่า “ปัญหาการคงอยู่ของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครที่ส่งผลกระทบต่องานประกันคุณภาพของสาขาวิชานิติศาสตร์ และส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านลบต่อสาขาวิชานิติศาสตร์ เมื่อนำแนวคิดการเรียนกฎหมายมาประกอบกับ

กิจกรรมที่จัดส่งเสริมให้นักศึกษา ทั้งด้านการเรียน การเขียนตอบข้อสอบ และการสอนจะได้แนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน”

การวิจัยพบว่าสมมติฐานนั้นสอดคล้องกับข้อเท็จจริงที่พบ เนื่องจากปัญหาหลักการลาออกจากสาขาวิชานิติศาสตร์มาจากสาเหตุนักศึกษาเรียนกฎหมายไม่ไหวมีความยากกว่าเรียนสาขาวิชาอื่นจึงเลือกที่จะย้ายสาขา หรือลาออกไปเรียนที่อื่น ทำให้เกิดผลกระทบต่องานประกันคุณภาพสาขาวิชาและภาพลักษณ์ด้านลบจึงต้องจัดกิจกรรมเพิ่มเติมให้กับนักศึกษาเพื่อเพิ่มทักษะในการเรียนนิติศาสตร์ ได้แก่ การเขียนตอบ การฝึกวิเคราะห์กฎหมายกับข้อเท็จจริง และการทบทวนความรู้เพิ่มเติม

องค์ความรู้ใหม่

สาเหตุหลักของการลาออกระหว่างเรียนคือ นักศึกษาเรียนเนื้อหาวิชากฎหมายไม่ไหว เพราะมีความซับซ้อนและยากต่อการทำความเข้าใจ นอกจากนี้ นักศึกษาบางส่วนขาดความพร้อมทางเศรษฐกิจและต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว ดังนั้น การเพิ่มทักษะการเรียนรู้ให้นักศึกษา การปรับปรุงการสอนและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ตลอดจนการสนับสนุนทางการเงินจะช่วยลดอัตราการลาออกระหว่างเรียนได้ แนวทางแก้ไขปัญหาลาออกกลางคันของนักศึกษาสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ได้แก่ การจัดกิจกรรมโครงการให้นักศึกษาได้ฝึกฝนทักษะการเขียนตอบปัญหากฎหมายอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมติวข้อสอบกฎหมายเพิ่มเติม จัดกิจกรรมลงพื้นที่ให้นักศึกษาได้สัมผัสปัญหากฎหมายจริง และการจัดให้มีการทดสอบก่อนสอบจริงหรือแบ่งการสอบออกเป็นช่วง ๆ เพื่อลดความกดดันในการสอบ ซึ่งแนวทางเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างความพร้อมและลดอัตราการลาออกกลางคันของนักศึกษาได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยจึงได้เสนอแนะ ดังนี้

1. สาขาวิชานิติศาสตร์ควรจัดกิจกรรมเพิ่มเติม โดยเริ่มจากการจัดโครงการติวการเขียนหลักกฎหมายให้กับให้นักศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักศึกษาเกิดความเคยชินและทำให้อัตราการคงอยู่ของนักศึกษาเพิ่มมากขึ้น
2. ในการวิจัยถัดไปควรศึกษาเรื่องการปรับแนวทางการเรียนการสอนทางด้านนิติศาสตร์โดยการลงพื้นที่กรณีศึกษาเพื่อลดปัญหาการลาออกจากสาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ซึ่งต้องไม่กระทบต่อรูปแบบการเรียนการสอนตามที่องค์วิชาชีพได้กำหนดไว้

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา แก้วมณี และเฟื่องอรุณ ปรีดีติลล. (2562). แนวทางการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาคความเครียดด้าน
การเรียนรู้ของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร, *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 15(1), 1-12.
- จิรายุทธิ์ อ่อนสร. (2561). การพัฒนาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในศตวรรษที่-21. สืบค้น 25 เมษายน พ.ศ.
2565 จาก <http://www.nwm.ac.th/nwm/wp-content/uploads>.
- จุมพล หนิมพานิช. (2561). การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. สืบค้น 10 กันยายน 2565 จาก
<https://www.stou.ac.th/Schoolnew/polsci/UploadedFile/%E0%B8%99.%207%20.pdf>.
- ฐานิตา ลอยวิรัตน์ กุศล แก้วหนู และเกศริน คงจันทร์. (2558). การศึกษาสาเหตุและปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การฟื้น
สภาพการเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้น 25 เมษายน พ.ศ. 2565 จาก
<http://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/10653/1/414326>. Pdf.
- ฐาปณีย์ นิเดระ. (2554). แรงจูงใจในการศึกษาต่อระดับมหาบัณฑิต คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธัญญ์พิชชา ท่วมทับ. (2563). แนวทางการป้องกันการออกกลางคันของนักศึกษากลุ่มเสี่ยง กรณีศึกษา: วิทยาลัยเทคนิค
อุดรดิตถ์. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 7(6), 60-76.
- พิชญาดา พันผา. (2563). ปัจจัยการออกกลางคันของนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ. *วารสารการศึกษา มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม*, 14(2), 144-60.
- สุภาพร อัครวิโรจน์. (2550). สาเหตุการออกกลางคันและไม่สำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนด คณะ
เทคโนโลยีและการจัดการอุตสาหกรรม. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- สมพร ฉั่วสกุล และคณะ. (2554). การศึกษาปัจจัยสาเหตุและแนวทางแก้ไขปัญหการออกกลางคันของนักเรียน นักศึกษา
สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เขตตรวจราชการที่ 7 ปีการศึกษา 2553 (รายงานการวิจัย).
กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (2560). *วิธีวิจัยทางนิเทศศาสตร์และสังคมศาสตร์*: สำนักพิมพ์อาร์ทิฟานี.
- Lazarus, R. s. (1999). *Stress and emotional: a new synthesis*. Springer Publishing Company.

